

בבית המשפט העליון

בש"פ 3385/21

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: יצחק חטואל

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום
20.4.2021 במ"ת 51124-03-21 שניתנה על-ידי כבוד
השופט נ' סילמן

תאריך ישיבה: י"ב בסיון התשפ"א (23.5.2021)

בשם העורר: עו"ד רונן חליוה

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן ארויה

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 20.4.2021 (מ"ת 51124-03-21, השופט נ' סילמן). בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו.

כתב האישום

2. ביום 24.3.2021 הוגש כתב אישום נגד העורר ושני נאשמים נוספים – אחיו של העורר (להלן: האח) ובנו של האח (להלן: האחין). על-פי המתואר בכתב האישום, ביום 24.2.2021 בשעת צהריים חנתה משאית ובה שקיות גדולות המכילות סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל של לפחות 121 קילוגרמים בסמוך לביתו של האחין, על פי הנחייתו. האחין ואחרים הוציאו את השקיות מהמשאית והכניסו אותן לחצר הבית. שעה קלה לאחר מכן הגיעו למקום האח והעורר, והשלושה נשאו את השקיות לבית האחין. מאוחר יותר הגיעה לבית חבורה אחרת של אנשים (להלן: החבורה השנייה), חלקם מצוידים באלות. בין האחין והאחרים לבין החבורה השנייה התפתחה קטטה בתוך הבית

שבמהלכה נגרמו לאחיין חבלות. בסמוך לאחר מכן בני החבורה השנייה יצאו מהבית כשהם נושאים עימם חלק משקיות הסמים במטרה לקחת אותן לעצמם.

3. על-פי המתואר בכתב האישום, בשלב זה האחיין הוציא ממקום מסתור בחצר ביתו אקדח ומחסנית עם כדורים שבהם החזיק באופן לא חוקי והעביר אותם לעורר. העורר דרך את הנשק וירה לפחות שתי יריות לעבר החבורה השנייה, במטרה למנוע מהם לקחת את שקיות הסמים. היריות פגעו באחד מבני החבורה השנייה, גרמו לו לחבלות חמורות, והוא נזקק לטיפול רפואי. בני החבורה השנייה נמלטו מהמקום כשהם נושאים עימם שלוש מהשקיות. לאחר מכן האחיין יצא משער הבית ואסף את השקיות שנותרו במקום, תוך ניסיון להסתירן. עם הגעתם של כוחות משטרה למקום הסתיר האחיין את מכשיר ה-DVR שבביתו אשר תיעד את השתלשלות העניינים, אף זאת במטרה להעלים ראיות.

4. בהתאם לכך יוחסה לעורר ולשני האחרים עבירה של החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית לפי סעיפים 7(א) ו-1(ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 וסעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). לעורר ולאחיין יוחסו אף עבירות של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיפים 329(א) ו-1(1) ו-29 לחוק העונשין ונשיאת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין. לאחיין בלבד יוחסו גם עבירות של החזקת נשק לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין ושיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

הליכי המעצר

5. העורר נעצר כעשרה ימים לאחר המעשים המתוארים, ביום 4.3.2021 בשעות הערב. בדיון שהתקיים למחרת היום הורה בית משפט השלום בחיפה (סגנית הנשיא ט' תדמור-זמיר) על המשך מעצרו של העורר, לנוכח קיומו של יסוד סביר לחשד שביצע לפחות חלק מהעבירות המיוחסות לו, ולנוכח מסוכנותו וקיומו של חשש לשיבוש החקירה. לצד זאת, ולאחר שעיין במסמך רפואי שנמסר לו על ידי בא-כוח העורר, הורה בית משפט השלום גם על עריכת בדיקה פסיכיאטרית לעורר, תוך שצוין כי ככל שהפסיכיאטר יחליט שקיים צורך באשפוז העורר הוא ישהה במעצר בתנאי אשפוז ללא צורך בהחלטה שיפוטית נוספת. בחוות דעת פסיכיאטרית ראשונית שהוכנה בעניינו של העורר צוין כי הוא מוכר למערכת הפסיכיאטרית ותוארו קשייו. בעקבות זאת הוא אושפז במחלקה הפסיכיאטרית של מוסד רפואי בצפון הארץ, לצורך הסתכלות.

6. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרים של העורר והנאשמים הנוספים עד תום ההליכים נגדם. בבקשה נטען כי קיימת בעניינם של העורר ושני הנאשמים הנוספים עילת מעצר בגין מסוכנותם, וזאת לצד עילת המסוכנות הסטטוטורית שחלה בהקשרן של עבירות הסמים המיוחסות לשלושתם והעבירות שעניינן שימוש בנשק חם המיוחסות לעורר ולאחיין. עוד נטען כי קמה בעניינם עילת מעצר שעניינה חשש להימלטות מן הדין. ביחס לעורר צוין בבקשה כי לחובתו עבר פלילי מכביד הכולל 15 הרשעות קודמות בעבירות סמים ואלימות, אשר התיישנו כולן, ואשר העורר ריצה בגינן ארבעה עונשי מאסר בפועל. עוד נטען בבקשה כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית ענפה להוכחת אשמתם של הנאשמים כולם במיוחס להם, ובכלל זה חוות דעת של מעבדת סמים, דו"חות פעולה של שוטרים, חוות דעת מעבדה ביולוגית לעניין דם קורבן הירי שנמצא על שער ביתו של האחיין ועל חלק משקיות הסמים, וכן סרטוני מצלמות אבטחה מביתו של האחיין ומבית המגורים הסמוך אליו נמלטו בני החבורה השנייה.

7. בו ביום הורה בית המשפט המחוזי על מעצרים של השלושה עד למתן החלטה אחרת, לאחר שקבע כי מתקיים ניצוץ ראייתי להוכחת המיוחס להם. אשר לעורר, נקבע כי מעצרו יהיה באשפוז בבית חולים פסיכיאטרי, עד להגשת חוות דעת מטעם הפסיכיאטר המחוזי, אשר תתייחס למצבו הרפואי, לאחריותו לביצוע המעשים המיוחסים לו ולכשירותו לעמוד לדין. בית המשפט המחוזי הורה כי ככל שלא יהיה צורך באשפוז של העורר, הוא יועבר למשמורת של שירות בתי הסוהר.

8. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 4.4.2021 הוגשה חוות הדעת הפסיכיאטרית בעניינו של העורר, ובה צוין כי על אף האבחנה הפסיכיאטרית, אין עדות לכך שבעת ביצוע העבירות המיוחסות לו היה העורר שרוי במצב פסיכוטי או אפקטיבי מאג'ורי או כי פעל ממניעים פסיכויטיים. כן צוין כי להערכתם של גורמי המקצוע העורר כשיר לעמוד לדין.

9. ביום 4.4.2021 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי בעניינו של העורר, במהלכו הסכים בא-כוחו לקיומן של ראיות לכאורה לעניין העבירה של החזקת נשק בלבד, ולעומת זאת חלק על קיומה של תשתית ראייתית לכאורית מספקת לגבי יתר העבירות המיוחסות לעורר. עוד נטען כי העורר כלל לא ידע שהשקיות הנזכרות בכתב האישום מכילות סמים, כי אין ראיה לכך שהחפץ שהחזיק בידו הוא נשק, וכי מכל מקום אין כל ראיה לכך שעשה שימוש בנשק או פגע בקורבן. לבסוף, נטען כי בהתחשב בכך שעברו הפלילי של העורר הוא ישן יש לשחררו ממעצר או להפנותו לתסקיר.

10. בית המשפט המחוזי עמד על כך שעיון בחומר החקירה מצביע על ראיות לכאורה ביחס לעבירות המיוחסות לעורר. בית המשפט המחוזי ציין כי מדו"חות הפעולה של השוטרים ומהעדויות האחרות עולה כי עם הכניסה לבית נדף מהמקום ריח חזק של סם מסוג קנבוס, וכי מסרטוני האבטחה מביתו של האחייך ומעדויות נוספות של עדי ראיה עולה כי חלק מהשקיות היו קרועות כך שענפים בצבצו מתוכן וחלקן אף היו פתוחות. לנוכח זאת, כך נקבע, לא ניתן לקבל את טענת העורר לפיה לא ידע מה מכילות השקיות שנשא.

11. ביחס לאירוע הירי צוין כי בסרטון האבטחה נראה האחייך מוציא את האקדח ממקום המסתור ומניח אותו על משטח, בעוד העורר נראה לוקח את האקדח בידו השמאלית ודורך אותו. בהמשך לכך, נראה בסרטון צלו של אדם הדומה לעורר (לפי הכובע שחבש לראשו) מושיט קדימה את ידו השמאלית כשמיד לאחר מכן נראה תרמיל עף למקום שבו נתפס תרמיל התואם את הקליע שהוצא מגופו של הנפגע. עוד נראה העורר רץ לעבר הכניסה לבית ועומד בכניסה כשהוא אווז בידו השמאלית באקדח.

12. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע כי גרסת העורר – לפיה קיבל מכה חזקה בראשו, איבד את ההכרה ואינו זוכר שראה או אחז באקדח במהלך אירוע הירי – אינה עולה בקנה אחד עם המארג הראייתי שהוצג ואינה מתיישבת עם השכל הישר. עוד הצביע בית המשפט המחוזי על סתירות בדברי העורר, המחזקות את גרסת התביעה.

13. אשר לעילות המעצר, בית המשפט המחוזי קבע כי קיימת בעניינו של העורר עילת מעצר סטטוטורית בשל אופי העבירות המיוחסות לו (עבירות סמים ונשק), וזאת בנוסף למסוכנות הנובעת מחומרת המעשים המתוארים בכתב האישום, ובעיקר ביצוע ירי מטווח קצר לגופו של אדם והחזקת סם בכמות גדולה. עוד צוין כי עיון בחומר החקירה מלמד כי העורר הוא זה אשר ירה ופגע בקורבן, כי חלקו בביצוע המעשה מרכזי, וכי בסרטון המתעד את האירוע הוא נראה "קר, מחושב ומודע למעשיו", בניגוד לנטען על ידו. בית המשפט המחוזי הוסיף עוד כי עברו הפלילי רחב ההיקף של העורר, הגם שהוא רחוק, מלמד אף הוא על מסוכנותו הרבה. לבסוף, בית המשפט המחוזי התייחס גם למאפייני אישיותו של העורר המתוארים בחוות הדעת הפסיכיאטרית וציין כי יש קושי ליתן בו אמון בדרך של שחרור לחלופת מעצר. לנוכח כל האמור, בית המשפט המחוזי הורה כאמור על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו.

14. הערר שבפני מכוון כלפי החלטה זו של בית המשפט המחוזי. בעיקרו של דבר, העורר טוען כי שגה בית המשפט המחוזי בקבעו שקיימת תשתית ראייתית לכאורית בעוצמה מספקת לצורך שלב המעצר. לגישת העורר, החלטתו של בית המשפט המחוזי נעדרת התייחסות להתרחשויות שקדמו לאירוע ובגדרן הוא ושני הנאשמים האחרים היו קורבנות לתקיפה אלימה. העורר טוען כי הוא קיבל את האקדה מהאחיין רק לזמן קצר ובעת שהיו תחת מתקפה אלימה, וכי אין ראיה לכך שהוא ירה באקדה. לגישתו של העורר הוא נקלע לאירוע אלים וכל פעולותיו נעשו לשם הגנה עצמית. עוד טוען העורר כי צלו של האדם היורה, כפי שנצפה בסרטון, אינו שלו, בהתחשב בצורת הכובע שחבש, וכי מעורבים אחרים באירוע חבשו גם הם כובעים. אשר לעבירה של החזקת סם, העורר טוען כי העובדה שלא סיפק הסבר לטענתו שלא חש בריח הסמים אינה משמשת ראיה לכך שהחזיק סמים.

15. העורר מוסיף וטוען, כי ההחלטה על מעצרו מאחורי סורג ובריח אינה עולה בקנה אחד עם החלטת בית המשפט המחוזי להסתפק במעצר האח בפיקוח אלקטרוני, ואינה מתיישבת גם עם העובדה שלטענתו מעורבים אחרים בפרשה (מבני החבורה השנייה) לא נעצרו הגם שזהותם ידועה. בנסיבות אלה, עותר העורר לבחינת האפשרות למעצרו בפיקוח אלקטרוני.

16. בדיון שהתקיים בפני ביום 23.5.2021 שב בא-כוח העורר על טענות אלו, והגיש לעיוני תמונות הלקוחות מתוך הסרטון, שמהן הוא ביקש ללמוד כי באירוע נכחו לפחות 11 אנשים שאותם ניתן לזהות, ועל אף זאת, לטענתו הם לא נעצרו ולא נחקרו באשר למעורבותם באירוע. עוד נטען כי לא ניתן לבחון את האירוע "בתנאי מעבדה" אלא יש לתת משקל לכך שהיה זה אירוע "מלחיץ ומפחיד", וכי העורר נחלץ להגן על אחיינו, שהזעיק את עזרתו לאחר שהוצתו כלי רכב בסמוך לביתו.

17. בא-כוח המדינה טען, מנגד, כי יש לדחות את הערר, לנוכח קיומה של תשתית ראייתית לכאורית מגובשת המלמדת על המעשים המיוחסים לעורר, ולנוכח הסתירות העובדתיות בגרסת העורר. אשר למעורבים האחרים באירוע, נטען כי המשטרה לא הצליחה לאסוף די ראיות כנגד נהג המשאית שהוביל את השקיות, וכי בני החבורה השנייה לא אותרו. אשר לשותפיו של העורר לכתב האישום, הובהר כי האח, אשר לו מיוחסים מעשים חמורים פחות, נתון במעצר בפיקוח אלקטרוני ואילו האחין נעצר גם הוא עד תום ההליכים נגדו. לבסוף הבהיר בא-כוח המדינה כי הנשק ממנו בוצע הירי לא

נתפס, וכי עובדה זו מלמדת גם היא על מסוכנותו של העורר אשר על פי הנתען בכתב האישום ביצע את הירי בעצמו.

דיון והכרעה

18. לאחר שעיינתי בערר ובנספחיו, שמעתי את טענות הצדדים ועיינתי בחלק מחומר החקירה שהוגש לעיוני, אני סבורה כי דין הערר להידחות בעיקרו, בכפוף לקבלת הטענות הנוגעות להזמנת תסקיר של שירות המבחן כמפורט בפסקה 25 להלן.

19. כמתואר לעיל, העורר מעלה שתי טענות מרכזיות. הטענה הראשונה נוגעת להיעדרה של תשתית ראייתית לכאורית מספקת לצורך מעצרו, והטענה השנייה נסבה על אפליה בינו לבין מעורבים אחרים באירוע, אשר לטענתו המטרה לא עשתה דבר לצורך חקירת מעורבותם בפרשה, וממילא הם גם לא הועמדו לדין. דין שתי הטענות להידחות, ככל שהן נוגעות לשלב זה של ההליך הפלילי.

20. חומר הראיות מלמד כי קיימת תשתית לכאורית להרשעת העורר במיוחס לו. אשר לעבירות הסמים, כפי שציין בית המשפט המחוזי, בחומר הראיות אכן קיימים מספר דו"חות פעולה של שוטרים שהגיעו לזירת האירוע בסמוך לאחר התרחשותו, שמהם ניתן ללמוד כי מביתו של האחייך נדף ריח של חומר החשוד כסם. גם אחותו של האחייך, שלאחר האירוע נכנסה לבית מגוריו יחד עם אשתו, העידה כי במקום "היה ריח חזק של גראס" (הודעתה מיום 24.2.2021, עמ' 2 שורה 15). גרסת העורר אשר הוצגה בחקירתו – לפיה לא ידע כלל על תכולת השקיות שנשא מהמשאית לבית האחייך – מעוררת על כן קושי (הודעתו מיום 19.3.2021 עמ' 4 שורות 48-49 וכן 52-57).

21. התיעוד ממצלמות האבטחה מלמד לכאורה על ביצוע המעשים המיוחסים לעורר על ידו. ראשית, מהסרטון נראה בבירור כי החל מהשעה 14:32 ובמהלך חמש הדקות הבאות, העורר, כשהוא חבוש כובע לבן ונועל נעליים לבנות, נראה נושא חלק מהשקיות מחצר הבית אל תוך הבית, כאשר חלקן קרועות וענפים מבצבצים מהן. בהמשך, בשעה 15:10 נצפה העורר צועד עם האחייך לפינה בחצר, שם הוציא האחייך אקדח והניחו על משטח בסמוך לכיור. העורר הרים את האקדח ואחזו בידו השמאלית, ולאחר מכן דרך אותו ונשא אותו עמו תוך כדי צעידה. מיד בהמשך נראה צל של אדם חבוש כובע הדומה בצורתו לכובע שחבש העורר קודם לכן, מושיט לפניו את ידו במה שעשוי להיראות כתנועת ירי. בסמוך לאחר מכן נראה תרמיל ירי עף באוויר לאזור השיחים. מספר שניות

מאוחר יותר נראה אדם הנועל נעליים לבנות דומות לאלו שנעל העורר קודם לכן עומד בכניסה לבית האחין ואוחז בחפץ שנראה כאקדח בידו השמאלית.

22. העורר טוען, כי לא ניתן לזהותו בבירור בסרטון בתור מי שירה באקדח, וכל שניתן לראות בו הוא שאחינו מסר לו את האקדח ואילו הוא החזיק בו לזמן קצר ביותר. לטענת העורר, אחרים שהיו מעורבים באירוע חבשו גם הם כובעים ולכן אין לומר כי צלו של האדם היורה הוא בהכרח צלו שלו. דא עקא, הגם שטענות אלה ראויות להיבחן בהליך העיקרי, לצורך שלב זה של ההליך, די בתיעוד המתואר על מנת לבסס את המסקנה כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית לטענה שהעורר קיבל מידי של האחין את האקדח והוא זה אשר ביצע את הירי לעבר בני החבורה השנייה.

23. בחקירתו במשטרה הציג העורר גרסה שאינה עקבית ואינה קוהרנטית, ולא הצליח לספק הסבר המניח את הדעת באשר לתיעוד הוויזואלי. בחקירתו שב וטען כי הוא "נקלע לסיטואציה" בתור "אורח לרגע" אך לא נטל חלק פעיל בסכסוך בין שתי החבורות (הודעה מיום 4.3.2021, עמ' 3 שורות 6-7, עמ' 7 שורה 142, ועמ' 8 שורה 195). העורר טען, כי הגיע לבית האחין לאחר שהאחרון התקשר אליו וביקש את עזרתו בהכנסת השקיות לביתו. לדבריו, בשלב כלשהו החל להתפתח מאבק עם חבורת אנשים שהגיעו מצוידים באלות, וכאשר נשמע קול יריה שמקורו לא היה ידוע לו הוא נס על נפשו יחד עם האחרים. כאשר הוצג לו הסרטון טען העורר כי הוא מופתע לראות את האקדח שכן אינו זוכר שראה אקדח בעת האירוע. הוא אף ציין כי אינו זוכר שנגע כלל בנשק, וכי קיבל מכה בראשו כך שאינו זוכר כלל את האירוע. העורר הדגיש כי הוא לא מזהה את עצמו בסרטון והכחיש שלאחין היה אקדח, תוך שציין כי "אולי אקדח מפלסטיק אבל אקדח אמיתי לא היה לו" (הודעה מיום 4.3.2021, עמ' 8 שורות 172-173). בצדק קבע אפוא בית המשפט המחוזי כי גרסת העורר בחקירתו במשטרה, אינה מתיישבת עם חומר הראיות שנאסף, ועל כן היא מחזקת את הראיות הלכאוריות לחובתו.

24. העורר הוסיף וטען, כזכור, כי חקירת המשטרה התנהלה בדרך של איפה ואיפה, כך שהמעורבים האחרים באירוע – בני החבורה השנייה – לא נחקרו וממילא גם לא נעצרו כלל. בא-כוח המדינה סיפק הסברים חלקיים באשר לפעולות החקירה שנערכו לצורך זיהויים של האחרים והתנהלותם האלימה הנטענת כלפי העורר ושותפיו לכתב האישום. אף בהקשר זה, מבלי להקל ראש בטענות העורר, יש לומר שמקומן להתברר במסגרת ההליך העיקרי.

25. שונים הם פני הדברים בכל הנוגע לשאלת הזמנתו של תסקיר בעניינו של העורר. על אף קיומן של תשתית ראייתית לכאורית ועילת מעצר, כמפורט לעיל, הדעת אינה נוחה מכך שהעורר נעצר עד תום ההליכים נגדו מבלי שנתבקשה כלל עריכת תסקיר של שירות המבחן. אמנם, על הדרך הכלל נאשמים בעבירות סמים ובעבירות שבוצעו תוך שימוש בנשק ייעצרו מאחורי סורג ובריח. אך במיוחד לנוכח נסיבותיו הרפואיות של העורר, ועל רקע חוות הדעת הפסיכיאטריות שהוגשו בעניינו, יש לבחון את האפשרות למעצרו בדרך של פיקוח אלקטרוני. הדברים מקבלים משנה חיזוק בנסיבות שבהן תסקיר כזה הוזמן בעניינו של האחין (וללא קשר לכך שבסופו של דבר הוא נותר במעצר מאחורי סורג ובריח). אני מורה אפוא לשירות המבחן לערוך תסקיר מעצר בעניינו של העורר, אשר יבחן את מסוכנותו, את ההשלכה של המשך השמתו במעצר מאחורי סורג ובריח על מצבו הנפשי, וכן את האפשרות למעצרו בפיקוח אלקטרוני ובפיקוח אנושי שיוצע על ידי בא-כוחו. התסקיר יוגש לבית המשפט המחוזי עד ליום 1.7.2021, ובית המשפט המחוזי, לאחר שיבחן את האמור בו וישמע את טענות הצדדים לגבי ממצאיו, יורה על אופן המשך מעצרו של העורר.

26. ביום 9.6.2021 הגיש בא-כוחו של העורר הודעה ובה ציין כי חלה הרעה במצבו הרפואי של העורר, מבלי לפרט. אין צריך לומר שאינני נוקטת עמדה בעניין זה. בא-כוחו של העורר ישקול בדעתו האם נדרשות פעולות נוספות בהקשר זה, על דרך פנייה לשירות בתי הסוהר או נקיטת הליך מתאים.

27. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, ל' בסיון התשפ"א (10.6.2021).

ש ו פ ט ת